

СТ А Н О В И Щ Е

От: **проф. д-р Венцеслав Ал. Бондиков**
СУ „Св. Климент Охридски“, факултет ФЖМК
Научна специалност: Комуникации

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по Професионално направление 3.5 Обществени комуникации и информационни науки.

Докторска програма по „Организация и управление извън сферата на материалното производство“/„Медии и комуникации“ в УНСС.

Автор на дисертационния труд: Паолина Димитрова Желева

Тема на дисертационния труд: „Медийни манипулации и обществено мнение. Сравнителен анализ на британската преса за Брекзит.“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 712/ 23.03.2023 на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма към Катедра „Медии и обществени комуникации“ към факултет „Икономика на инфраструктурата“ на УНСС по *научна специалност* „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС №712/ 23.03.2023. Обучението е осъществено в редовна форма през периода 2018- 2021 г. и задочна в периода 2022 – 2023 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

В структурно отношение представеният дисертационен труд се състои от 4 глави със съответните параграфи към тях, увод, заключение, библиография и приложение в общ обем от 172 страници. В количествено отношение не се наблюдава дисбаланс между отделните глави и брой параграфи.

Кратка оценка за:

Актуалност на темата. Темата е изключително актуална най-малкото поради три основни причини. Първата е свързана с Брекзит, а именно с наличието на огромен брой публикации, различни мнения, често пъти противоположни и отричащи се, последиците за ЕС и Обединеното кралство в икономически, политически и социално-психологически план. Нещо, което до този момент не е изследвано цялостно и толкова задълбочено от комуникационна гледна точка. Втората причина е свързана с използването на пропагандни и манипулативни техники за влияние върху съзнанието и формиране на обществено мнение в полза на дадена позиция. На трето място пропагандата и особено манипулацията в последните години придобиха нови измерения, нови прояви, използват се нови техники. Разглеждането на събитието Брекзит през призмата на тези два социални феномена е интересно и актуално.

Цел, задачи, обект, предмет, основна теза, използвана научна литература.

Целта, задачите, формулираният обект, предмет и изследователската теза са много добре формулирани и най-вече разграничени. Разглеждам това като предпоставка за сериозен анализ.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Поставената основна цел: да се изследват методите, способите и средствата на медийна манипулация по време на кампанията за референдум в полето на британската преса за Брекзит е постигната. Докторантът стига до извода, че „Брекзит е произведение/продукт на британската преса“, като основна роля в този процес играе манипулацията.

Първите две задачи се отнасят до теоретичната част на разработката, а именно изясняване на теоретична рамка на концепцията за взаимодействието между политика и медии, както и нейната

операционализация с цел емпирично проучване. Считам, че тези две теоретични задачи са изпълнени. Останалите пет формулирани задачи се отнасят до проведените емпирични проучвания. Получените данни потвърждават заложените хипотези.

Искам да обърна специално внимание върху основата на емпиричното проучване на проблема. Проведеното изследване се базира на извадка от 3403 статии, отнасящи се до ЕС преди референдума, от които 2378 са основно фокусирани върху проучване на самия проблем. Това е огромен масив от информация, което е предпоставка за коректен сравнителен анализ на получените резултати.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Формулирани са пет приноса, които приемам. Искам обаче да внеса някои уточнения.

- Според мен, 4 и 5 принос отчасти се препокриват;
- От 5 формулирани приноси три се отнасят до емпиричните проучвания. Това създава впечатление, че се пренебрегва теоретичната разработка, която според мен е достатъчно значима и от нея могат да бъдат изведени и още теоретични приноси.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Представените три публикации отговарят на темата на дисертацията.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът е изготвен съобразно изискванията.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Независимо от всички достойнства на предложения дисертационен труд имам някои бележки и препоръки към анализа.

- Манипулацията е централно понятие в дисертацията, което фигурира и в наименованието на темата. Но тя не е анализирана самостоятелно, а е разгледана през призмата на пропагандата. Независимо от факта, че двата социални феномена често пъти се преплитат, те са различни по своята същност, проявления, инструментариум и т.н. И в този смисъл мисля, че подходът трябва да бъде друг – дефиниране на манипулацията, а не на пропагандата.

- В качественият анализ на проведеното проучване се използват термини като: „лъжа“, „дезинформация“ и т.н., но манипулацията като проявление почти отсъства. Искам да бъде ясно, че лъжата, дезинформацията, заблудата и т.н не са манипулация.
- В дисертационния труд контент анализът е представен като качествен метод, независимо, че авторката използва и неговите количествени възможности. В тази връзка бих искал да поясня, че контент анализът се определя по-скоро като качествено-количествен метод.
- В представения труд е посочено използването на метода наблюдение, но не виждам неговото приложение на практика. Също така при проучването на българските журналисти е използвано индивидуалното интервю, но то не е посочено като използван метод.

8. Заключение

Независимо от направените препоръки и бележки определено считам, че представеният дисертационен труд на тема: „Медийни манипулации и обществено мнение. Сравнителен анализ на британската преса за Брекзит“ притежава всички необходими качества за такъв труд. Ето защо ще гласувам убедено с „ДА“ за присъждането на ОНС „доктор“ на Паолина Димитрова Желева.

Април, 2023 г.
София

Подпис: